

Duchovnívědecká nauka o člověku

Podstata a význam Desatera

DEVÁTÁ PŘEDNÁŠKA

16. listopadu 1908

Pokračující od začátku, k němuž došlo před osmi dny úvahou o formách nemoci a zdravého života člověka, budeme se v průběhu této zimy stále podrobněji zabývat věcmi s tím souvisejícími. Všechny naše úvahy budou pak vrcholit v poznání lidské přirozenosti vůbec, která je přesnější, než jsme ji mohli poznat s pomocí dosavadních prostředků anthroposofie. Dnes se musí do našich úvah zařadit výklad o podstatě a významu Mojžíšových deseti přikázání, neboť to budeme později potřebovat. Budeme muset napříště mluvit o hlubokém významu takových pojmů jako dědičný hřích, vykoupení a podobně, a uvidíme, že tyto pojmy dostanou ve světle našich nejnovějších vědeckých poznatků opět svůj význam. K tomu však musíme jednou blíže prozkoumat základní podstatu tohoto zvláštního dokladu, který vyčnívá z pradávnych dob izraelských dějin, a který se nám jeví jako jeden z nejvýznamnějších stavebních kamenů chrámu, vybudovaného jako jakási předsíň ke křesťanství. Právě na takovém dokladu se může stále lépe znázorňovat, jak málo vlastně ta podoba, v níž dnes člověk poznává bibli, odpovídá tomuto dokladu samému. Z podrobností, s nimiž jsme hovořili v obou posledních veřejných přednáškách o „Bibli a moudrosti“, jste asi nabyli pocit, že by nebylo správné, kdyby se někdo domníval: Ach, to jsou jen různá vyhotovení překladů, při tom asi nezáleží na takových přesnostech! Posuzovalo by se velmi povrchně, kdyby se s těmi věcmi zacházelo takto! Jen si vzpomeňte, že by se mohlo upozornit na to, že čtvrtý verš druhé kapitoly v Genesis správně přeložen vlastně znamená: „Toto následující bude vyprávět o pokoleních nebo o tom, co vzešlo z nebes a země“, a že v Genesis se používá téhož výrazu pro takřikajíc „potomky nebe a země“ jako tam, kde se později říká: „Toto je kniha o pokoleních - nebo potomstvu - Adamově.“ V obou případech je tam totéž slovo. A hodně to znamená, že tam, kde je líčen původ člověka z nebe a země, se mluví stejnými slovy jako později, kdy je řeč o potomstvu Adamově. Takové věci nejsou snad jen opravou pedantského rázu, která by trochu opravila překlad, ale takové věci zasahují do nervu nejen našeho překladu, ale do porozumění tohoto pradávného dokumentu lidstva. A mluví se vlastně takřka z životních zdrojů našeho anthroposofického světového názoru, když se říká, že náleží k nej důležitějším úkolům tohoto světového názoru, ba dokonce samé anthroposofie, podávat bibli lidstvu v pravdivé podobě. Především nás zde zajímá to, co bylo všeobecně řečeno teď o Desateru přikázání. Většina lidí vlastně dnes chápe toto Desatero tak, jako kdyby to byly zákony dané nějakým moderním státem. Ovšem připouští se, že tyto zákony, které jsou obsaženy v Desateru, jsou obsáhlejší, všeobecnější a že platí nezávisle na tomto místě a tomto čase. Pokládají se tedy za všeobecnější zákony, ale máme při tom ve vědomí, že mají mít jen účinek nebo tentýž cíl jako zákony, které jsou dávány zákonodárstvím. Tím se však zneuznává životní nerv, který v Desateru žije. A jak se zneuznával, ukazuje se právě v tom, že všechny překlady, které jsou dnešnímu lidstvu přístupné, už nevědomky do sebe přijaly podstatně povrchní, do ducha těchto deseti přikázání vůbec nezasahující vysvětlení celé záležitosti. Když se ponoříme do tohoto ducha, uvidíme, jak se smysl Desatera zařazuje do úvah, s nimiž jsme právě začali a vzhledem k nimž se zdá, jako kdybychom úvahami o

Desateru nenáležitě odbočili od věci.

Především nám dovoďte udělat úvodem jakýsi pokus, alespoň odpovídajícím způsobem podat Desatero v němčině, a teprve potom přistoupit k věci. Na tomto, chceme-li to tak nazvat, překladu Desatera, se bude muset ještě ledacos vypilovat. Avšak touto formou Desatera v němčině má být především vystižen ten životní nerv jak jej vzápětí uvidíme. Když je podle smyslu překládáme tak, že přitom neotevíráme slovník a nepřekládáme slovo za slovem - z čehož může přirozeně vyjít jen to nejhorší, neboť záleží na hodnotě slova a na celkové duševní hodnotě, které ta věc měla ve své době - když se tedy zaměříme na smysl, pak by se Desatero jevílo takto:

První přikázání: Jsem to věčné božské, které v sobě pociťuješ. Vyvedl jsem tě z egyptské země, kde jsi Mne v sobě nemohl následovat. Od té chvíle nesmíš stavět jiné bohy nade Mne. Nesmíš uznávat jako vyšší bohy to, co ti ukazuje zobrazení něčeho, co září nahoře na nebi, co působí ze Země nebo mezi nebem a Zemí. Nesmíš vzývat, co ze všeho toho je mezi božským v Tobě. Já jsem totiž to věčné v Tobě, co působí do těla, a proto má vliv na přicházející pokolení. Já jsem neustále působící božství. Neuznáš-li mne v sobě, ztratím se jako božství v tobě u dětí, vnoučat a pravnoučat a jejich tělo zpustne. Uznáš-li mne v sobě, budu žít jako ty až do tisícího pokolení a těla tvého národa budou prospívat.

Druhé přikázání: Nesmíš o Mně v sobě mluvit mylně; každý omyl o já v tobě totiž zkazí tvoje tělo. Třetí přikázání: Musíš rozlišovat pracovní den a svátek, aby se tvé bytí stalo obrazem Mého bytí. Co totiž v tobě žije jako já, stvořilo svět v šesti dnech a žilo v sobě sedmého dne. Musí tedy tvoje konání a tvého syna konání a tvé dcery konání a tvých sluhů konání a tvého dobytka konání a všeho toho, co u tebe je, být zaměstnáno jen šest dnů vnějšími věcmi; sedmého dne však má tvůj pohled hledat mne v tobě.

Čtvrté přikázání: Působ dále ve smyslu svého otce a své matky, aby ti jako vlastnictví zůstal majetek, který nabyli silou, kterou jsem do nich vložil.

Páté přikázání: Nezapíjej.

Šesté přikázání: Necizolož.

Sedmé přikázání: Nepokradeš.

Osmé přikázání: Neponižuj svého bližního tím, že o něm budeš říkat nepravdy.

Deváté přikázání: Nepohlížej nepřejícně na to, co tvůj bližní vlastní jako majetek.

Desáté přikázání: Nepohlížej nepřejícně na ženu svého bližního ani na jeho pomocníky a ostatní bytosti, pomocí nichž získává své živobytí.

Teď se zeptejme: Co nám těchto deset přikázání především ukazuje? Uvidíme, že nám ukazuje všude, nejen v první části, ale i v poslední části, kde to je zdánlivě skryto, že skrze Mojžíše je židovskému národu sděleno to, že u židovského národa má být teď ona moc, která se Mojžíšovi zvěstovala v hořícím trnitém keři slovy jako označení svého jména: „Jsem, který jsem!“ - „Ehjah asher ehjah!“ Odkazuje se na to, že jiné národy při vývoji naší Země nemohly poznat tak intenzivně, tak jasně ono „Já jsem“, vlastní prazáklad čtvrté části lidské bytosti, jako to měl poznat židovský národ. Onen Bůh, který vlil kapku své bytosti do člověka, takže čtvrtý článek lidské bytosti se stal nositelem této kapky, nositelem já, onen Bůh se poprvé stává vědomým svému národu pomocí Mojžíše. Můžeme proto říct: Desatero přikázání má za základ pojetí: Bůh Jahve sice pracoval a působil na vývoji lidstva také až dosud. Avšak duchovní bytosti působí dříve, než jsou jasně poznány. To, co působilo u starých národů v době před Mojžíšem, bylo sice něco účinného, něco co pracovalo, ale jako pojem, jako představa, jako vlastně působící síla v nitru lidské duše byl zvěstován lidu židovskému teprve Mojžíšem. A tak šlo teď o to, aby se tomuto národu objasnilo, jaký je celý obsáhlý účinek toho, cítit se jako já tou měrou, jak tomu bylo u židovského národa. U tohoto národa musíme pokládat bytost Jehovovu za jakousi přechodnou bytost: Jahve je tedy ta bytost, která vlévá kapku do vlastní

individuality člověka. Ale současně je duchem národa. Jednotlivý Žid se cítil ještě ve vztahu spojen s já, které žilo i v Abrahámově inkarnaci, a které proudivo celým židovským národem. Židovský národ se cítil spojen s bohem Abraháma, Izáka a Jáko. To se mělo změnit teprve zvěstováním křesťanství. Ale co má skrze Krista přijít na zem, je předem zvěstováno starozákonnými prorocstvími, především tím, co měl svému národu říct Mojžíš. Tak vidíme, jak se pomalu rozlévá plná síla poznání já do židovského národa v průběhu oněch dějin, které nám líčí Starý zákon. Židovský národ měl dostat plně na vědomí, jaký účinek má na celý život člověka, když už nežije v jisté nevědomosti o svém já, ale když se naučil v sobě cítit já, cítit boží jméno „Jsem, který jsem“ v jeho působení na nejhlubší nitro své duše.

Dnes pocítujeme tyto věci jako abstraktní. Dnes to zůstává slovem, když se mluví o já a o tom, co s tím souvisí. V době, kdy toto já bylo zvěstováno židovskému národu především v podobě starého Boha Jahve, se toto já pocítovalo jako složka síly, která vchází do člověka a změní celé ústrojí jeho astrálního těla, éterického těla a jeho fyzického těla. A tomuto národu se muselo říci: Jiné byly podmínky tvého života a tvého zdraví, když ještě já nežilo jako poznání v tvé duši; dříve byly podmínky nemoci a zdraví pro tvůj celý život jiné, než budou teď. Proto záleželo na tom, aby se židovskému národu řeklo, do jakých nových podmínek se dostal tím, že neměl už vzhlízet pouze k nebi, shlízet pouze k zemi, když mluví o bozích, ale má nahlížet do vlastní duše. Nahlížení do vlastní duše podle pravdy přináší správný život vedoucí až ke zdraví. To vědomí je cele základem Desatera, zatímco špatné pojetí toho, co vešlo do duše jako já člověka, vysušuje tělesně a duševně člověka, ničí ho. Stačí, když postupujeme jen dokumentárně a můžeme pozorovat, jak málo má znamenat toto Desatero přikázání jen vnější zákony, jak skutečně mají být tím, co jsem právě vysvětlil: co má výrazný význam pro zdraví a blaho astrálního, éterného a fyzického těla. Ale kde se dneska čtou knihy správně a přesně? Stačilo zalistovat jen o pár stránek dále a zjistilo by se, že v dalším výkladu Desatera bylo židovskému národu řečeno, jaký účinek má deset přikázání na celého člověka. Říká se tam:

„Odstráním každou nemoc z tvého středu; v tvé zemi nebude potratů ani neplodnost a počet tvých dnů nechám naplnit.“

To znamená: Vyžívá-li se já tak, že se proniká podstatou Desatera přikázání, tak kromě jiného nastane to, že nebudeš moci umírat v rozkvětu svých let, ale správně pochopeným já může vproutit do tří těl, astrálního, éterného a fyzického něco, co naplní počet tvých let, co tě nechá zdravě žít až do nejvyššího stáří. To se říká naprosto jasně. Je však nutné hluboko proniknout do těchto věcí. To ovšem moderní teologové tak snadno nedokáží. Populární knižička totiž, jež i jinak je opravdu schopná vzbudit rozhořčení, protože se dostane za pár feniků, říká o deseti přikázáních také větu: Lze snadno vidět, že v deseti přikázáních jsou dány nejdůležitější lidské zákony, na jedné straně příkazy vůči Bohu, na druhé straně příkazy vůči člověku. Aby příliš netnul vedle, říká dotyčný autor, že čtvrté přikázání se musí brát ještě do první poloviny, která se vztahuje k Bohu. Jak ten pán potom dokáže, že čtyři jsou jedna polovina a šest druhá, to budiž jen malý příklad toho, jak si dnes vedeme. Všechno ostatní v této knize odpovídá také té krásné rovnici: čtyři se rovná šesti.

Máme co dělat s vysvětlením, které je židovskému národu dáno o tom, jak se má já správně vžít do tří těl člověka. Jde tu především o to, aby se řeklo -as tím se setkáváme hned u prvního přikázání: Uvědomíš-li si toto já jako jiskru božskosti, tak jsi takový, že v já budeš pocítovat jiskru, vylití nejvyšší, nejmocnější božskosti, jež se účastní na tvoření země.

Připomeňme si, co už jsme si mohli říct o dějinách vývoje člověka. Mohli jsme říct, že fyzické tělo člověka vzniklo během prastarého saturnského bytí. Pracovali na něm bohové. Pak k tomu na Slunci

přišlo éterné tělo. Jak byla obě těla dále zpracovávána, to je opět dílo duchovně božských bytostí. Pak na Měsíci se začlenilo astrální tělo, vše jako dílo božsky duchovních bytostí. Co potom udělalo člověka člověkem v dnešním smyslu, to bylo na Zemi začlenění jeho já. Při tom působilo nejvyšší božství. Pokud si proto člověk nemohl plně uvědomit tento čtvrtý článek své bytosti, nemohl ani mít ponětí o nejvyšším božství, které se účastnilo jeho vývoje a existuje v něm. Člověk si musí říct: Na mém fyzickém těle pracovala božstva, která však jsou nižší než to božstvo, které mi teď darovalo já. Stejně tak je tomu s éterným tělem a astrálním tělem. Muselo se tedy říci židovskému národu, který dostal nejdříve prorockou zprávu o tomto já: Uvědom si, že národy kolem tebe uctívají bohy, kteří mohou podle svého současného stupně spolupůsobit na astrální tělo, éterné tělo a fyzické tělo. Nemohou však spolupůsobit na já. Tento Bůh, který působí v já, byl sice stále zde; ohlásil se svým působením a tvořením. Své jméno ti však zvěstoval až teď.

Uznáváním jiných bohů není člověk svobodnou bytostí. Je bytostí, která se modlí k bohům svých nižších článků. Uzná-li však člověk vědomě Boha, jehož část je v jeho já, pak je svobodnou bytostí, bytostí, která se vůči svým bližním staví jako svobodná bytost. Člověk si dnes nestojí vůči svému astrálnímu tělu, éternému tělu a fyzickému tělu, jako si stojí vůči svému já. V tomto já je uvnitř. Je mu tím bezprostředně nej bližším, před kterým stojí. Ke svému astrálnímu tělu se tak bude chovat teprve, až je proměněn v maňas, a ke svému éternému tělu, až je proměněn v budhi, až je ze svého já vyvine v něco božského. I když vzniklo naposled, je já přece to, v čem člověk žije. A když zachytí já, zachytí přece to, v čem se setkává s božským v jeho bezprostřední podobě, zatímco ty formy jeho astrálního těla, éterného těla a fyzického těla, které má dnes na sobě, jsou vytvořeny předešlými božstvy. Tak uctívaly okolní národy oproti izraelskému národu ta božstva, která pracovala na těchto nižších bytostních člancích člověka. A byl-li udělán obraz těchto nižších božstev, byl podobný nějaké formě, která byla na zemi nebo na nebi nebo mezi nebem a zemí. Všechno totiž, co má člověk v sobě, je rozšířeno v celé ostatní přírodě. Dělá-li si člověk obrazy z minerální říše, tak mu je mohou představit jen ta božstva, která pracovala na fyzickém těle. Dělá-li si obrazy z rostlinné říše, tak mu je mohou představit jen božstva, která pracovala na éterném těle, neboť éterné tělo má člověk společné s rostlinným světem. A obrazy ze zvířecí říše mu mohou symbolizovat jen ta božstva, která pracovala na astrálním těle. To však, čím je člověk korunou zemského tvorstva, je to, co uchopuje svým já. To nemůže vyjádřit žádný vnější obraz. A židovskému národu muselo být proto zcela ostře objasněno a zdůrazněno: Je v tobě něco, co je bezprostředním projevem současně nejvyššího z bohů. Nemůže to být symbolizováno obrazem z nerostné, rostlinné nebo zvířecí říše, i kdyby to bylo sebevznešenější. Všichni bohové, jimž se takto slouží, jsou bohy nižšími než Bůh, který žije ve tvém já. Chceš-li v sobě tohoto Boha uctívat, pak musí ti ostatní ustoupit, pak máš v sobě zdravou, pravou sílu svého já. Takže souvisí s nehlubšími tajemstvími vývoje lidstva to, co je nám řečeno hned v prvním z Desatera: „Jsem to věčně božské, co v sobě cítíš. Síla, kterou jsem vložil do tvého já, byla podnětem, silou, kterou jsi unikl z egyptské země, kde jsi Mne nemohl v sobě sledovat.“

Odtud vedl Mojžíš na pokyn Jahveho svůj národ. A abychom si to zcela zřetelně objasnili, poukazuje se ještě obzvláště na to, že Bůh Jahve chtěl svůj národ udělat národem kněží. U ostatních národů byli ti, kteří vůči národu stáli jako svobodní, kněžští mudrci. To byli ti svobodní, kteří znali velké tajemství já, kteří také znali nezobrazeného Boha já. Takže v těchto zemích proti sobě stálo několik málo kněžských mudrců, vědomých si svého já, a velké nesvobodné množství, které mohlo vyslechnout jen to, co kněžští mudrci z mystérií prozradili pod nejpřísnější autoritou. Nikoli jednotlivce z národa měl takový bezprostřední vztah, ale kněžští mudrci jej pro jednotlivce zprostředkovávali. Proto veškeré blaho a spása závisely na těchto kněžských mudrcích: jak zřizovali instituce, jak všechno organizovali, na tom záviselo blaho a zdraví. Musel bych vám hodně vyprávět, kdybych vám chtěl vylíčit hlubší smysl egyptského chrámového spánku a jeho účinek na zdraví národa, kdybych chtěl líčit, co prostě vyplývalo jako lidové léky pro zdraví z takového kultu, jako byl

například kult býka Apise. V takovém národě bylo celé řízení a vedení národa zamýšleno tak, že za vedení zasvěcenců vycházela fluida pro zdraví z těchto kultovních míst. To se teď mělo změnit. Národem kněží se měli stát Židé. Každý jednotlivec měl v sobě cítit jiskru tohoto Boha Jahve a nabýt k němu bezprostřední vztah. Kněžský mudrc už neměl být jediným zprostředkovatelem. Proto se také musel národu dát příslušný pokyn. Muselo se upozornit na to, že nesprávné obrazy, tedy nižší obrazy nejvyššího Boha působí nezdravě. Tady se dostáváme ke kapitole, o níž si dnešní člověk nebude moci tak snadno získat povědomí. Dnes se v tomto ohledu nesmírně hřeší.

Jen kdo může proniknout do duchovní vědy, ví, jak tajemně se vyvíjí zdraví a nemoc. Jdete-li ulicemi nějakého města a vaši duši jsou předváděny ohavností na návěstních sloupech a ve výkladech, působí to hrozně. Materialistická věda nemá žádné tušení o tom, kolik je zárodků nemocí v těchto hrůznostech. Strůjci nemocí se hledají jen v bacilech a neví se, jak jsou zdraví a nemoc vedeny duší oklikou. Teprve lidstvo seznámené s duchovní vědou bude vědět, jaký má význam, když člověk do sebe přijímá tyto nebo ony obrazné představy.

Především se v prvním přikázání říká, že si člověk musí umět udělat představu o tom, že nade vše, co může být vyjádřeno obrazně duchovně, může být ještě impulz, který je neobrazný, který v tomto bodě já hraničí s nadmyslovým. „Pociťuj silně toto já v sobě a pociťuj je tak, aby v tomto já tě protkávalo a pronikalo něco božského, co je vyšší než vše, co můžeš vyjádřit obrazem; pak máš v takovém pocitu sílu zdraví, která ozdraví tvé tělo fyzické, tvé tělo éterné a tvé tělo astrální!“ Židovskému národu měl být sdělen silný impulz já, který uzdravuje. Pochopí-li se toto já správně, pak bude astrální, éterné a fyzické tělo správně utvářeno, a to bude vytvářet silnou životní a zdravotní sílu, která, vycházejíc z každého, bude sdělena celému národu. Protože se jeden národ počítal tisíci pokoleními, tak Bůh Jahve pronesl tato slova, že člověk sám se správným vštípením já, stane zdrojem vyzářujícího zdraví, takže celý národ, jak je to vyjádřeno, bude zdravým národem „až do tisícího pokolení.“ Nepochopí-li se však já správně, tak tělo ztvdne, bude choré a onemocní. Nepostaví-li si otec podstatu já správně do své duše, tak jeho tělo ochoří a onemocní, já se pomalu stáhne; syn bude ještě churavější, vnuk ještě churavější a nakonec tu budeme mít jen schránu, z níž Bůh Jahve unikl. Co nenechá vzejít impulz já, to přivede pozvolna tělo k ztvdnutí až do čtvrtého článku.

Tak vidíme, že v prvním z deseti přikázání je před Mojžíšův národ postavena nauka o správném působení já:

„Já jsem to věčné božské, které v sobě pociťuješ. Vyvedl jsem tě z egyptské země, kde jsi Mne v sobě nemohl následovat. Nebudeš nadále stavět jiné bohy nade Mne. Nebudeš uznávat jako vyšší bohy to, co ti ukazuje zobrazení něčeho, co září nahoře na nebi, co působí ze země nebo mezi nebem a zemí. Nebudeš vzývat, co je v tobě ze všeho toho mezi božským. Neboť Já jsem to věčné v tobě, co působí v těle, a proto působí na příští pokolení. Jsem nepřetržitě působící božské - nikoli: 'Jsem horlivý Bůh', neboť to tu nic neříká. - Neuznáš-li Mne v sobě jako božské, ztratím se jako tvé já u dětí, vnoučat a pra-vnoučat, a jejich tělo zpustne. Uznáš-li Mne v sobě, budu dále žít jako ty až do tisícího pokolení, a tělům tvého národa se bude dařit.“

Tu vidíme, že není myšleno jen něco abstraktního, ale něco živě působícího, co má působit dokonce až na zdraví národa. Vnější zdravotní proces je zpětně odveden na duchovno, které v něm spočívá a které je postupně zvěstováno lidstvu. Na to se obzvláště ještě poukazuje ve druhém přikázání, kde se výslovně říká: Nebudeš si dělat falešné představy o mém jménu, o tom, co v tobě žije jako já; neboť správná představa tě dělá zdravým a plným života a je ti ke spáse, ale falešná představa nechá tvé tělo zpustnout! Tak byl každý příslušník Mojžíšova národa odkazován zvláště na to, že pokaždé, když se vysloví Boží jméno, má to být pro něho varováním: Mám poznat jméno toho, co do mne vstoupilo, co ve mně žije, neboť to je podnět k ozdravení.

„Nebudeš v sobě mluvit mylně o Mně, neboť každý omyl o já v tobě zkazí tvé tělo!“

A pak ve třetím přikázání přísný odkaz na to, jak člověk s účinným, tvůrčím já je skutečným mikrokosmem, stejně tak jako Bůh Jahve, který pracoval šest dní a sedmý den odpočíval, a tak vytvořil pra- obraz, který má člověk napodobovat. Ve třetím přikázání se výslovně poukazuje na to: Ty člověče, když jsi správným já, máš být i obrazem svého nejvyššího Boha a ve svých činech působit tak jako tvůj Bůh. Je to tedy výzva, být stále podobnější Bohu, který se zjevil Mojžíšovi v hořícím keři.

„Budeš rozlišovat pracovní a sváteční den, aby se tvé bytí stalo obrazem mého bytí. Co totiž v tobě žije jako já, stvořilo svět v šesti dnech a sedmého dne žilo v sobě. Budiž tedy tvoje konání a tvého syna konání a tvé dcery konání a tvých čeledínů konání a tvého dobytka konání a toho, co je jinak u tebe, zaměřeno jen šest dní na vnější věci, sedmého dne však budeš hledat svým pohledem Mne v sobě.“

Nyní přechází dílo Desatera stále více do jednotlivostí. Ale při tom je stále v pozadí myšlenka, že to je nepřetržitě působící síla, která působí jako Jahve či Jehova. Ve čtvrtém přikázání je člověk odváděn ze vztahů k nadsmyslovému k zevně smyslovému. V tomto čtvrtém přikázání se poukazuje na něco velmi důležitého, čemu je třeba rozumět. Když člověk vstupuje jako sebe si vědomé já do bytí, tak do tohoto bytí vstupuje tak, že potřebuje vnější prostředky, aby toto bytí uvedl v činnost. Vyvíjí to, co se nazývá jednotlivé individuální vlastnictví a majetek. Kdybychom se vrátili do staré egyptské doby, ještě bychom nenašli ve velkém počtu národa takové individuální vlastnictví. Shledali bychom, že ti, kdo mají rozhodovat o vlastnictví, jsou také kněžští mudrci. Teď však, kdy má každý vyvíjet individuální já, bude nucen nezbytně zasáhnout do vnějšku, aby měl něco vlastního kolem sebe, aby tak představil své já ve vnějším světě. Proto se ve čtvrtém přikázání poukazuje na to, že člověk, který v sobě nechá působit individuální já, nabývá vlastnictví, že však toto vlastnictví zůstává vázáno na sílu já, které žije dále v židovském národě a má se šířit z otce na syna a vnuka, a že vlastnictví, které měl otec, by nestálo pod mocnou silou já, kdyby syn nepokračoval v díle svého otce pod jeho silou. Proto se říká: Posiluj v sobě já natolik, aby trvalo dále, a aby syn pomocí prostředků zděděných po otci také mohl dostat prostředky ke zdomácnění ve vnějším prostředí.

Tak vědomě je dáván v této době konservativní duch vlastnictví Mojžíšovu národu. I v základě dalších zákonů je ještě plně obraženo vědomí, že okultní síly jsou za vším, co se ve světě děje. Zatímco se dnes díváme jen zcela zevně abstraktně na dědické právo, byli si ti, kdo správně chápali čtvrté přikázání, vědomi toho, že se duchovní síly přenášejí s vlastnictvím z pokolení na pokolení a přežívají v nich, že zvyšují sílu já a že se tím síle já jednotlivé individuality dostává něčeho, co je jí přiváděno ze síly otcova já. Čtvrté přikázání nelze překládat groteskněji, než jak se to obvykle děje, neboť smysl je tento: Musí se v tobě vyvinout pevná síla já, která tě přežije, a to bude přecházet na syna, aby se jeho síle já dostalo něčeho navíc, co v něm může dále působit jako vlastnictví jeho předků.

„Působ dále ve smyslu svého otce a své matky, aby ti jako majetek zůstalo vlastnictví, jehož nabyli silou, kterou v nich vytvořilo já.“

A základem všech dalších zákonů je, že se síla já člověka zvyšuje správným používáním impulzu já, že však je jeho špatným používáním zničena. Páté přikázání říká něco, co vlastně lze správně chápat jen z Tajné vědy. Všechno, co souvisí se zabíjením, s ničením cizího života, oslabuje sebevědomou sílu já v člověku. Mohou se tím zvýšit v člověku síly černé magie; zvyšují se tím však jen obejitím sil já astrální síly v člověku. Co je v člověku jako božské, to je každým zabitím ničeno. Proto naráží tento zákon nejen na něco abstraktního, ale i na něco, čím člověku v jeho impulzu já proudí okultní síla, když zlepšuje život, dělá život prospěšný, neničí jej. To je dáno jako ideál pro zvýšení individuální síly já, a totéž se požaduje v méně zdůrazněných oblastech v šestém a sedmém přikázání.

Sňatkem se založí centrum pro sílu já. Kdo naruší sňatek, je oslaben v tom, co má plynout do síly já. Stejně tak oslabuje svou sílu já ten, kdo chce něco vzít ze síly já druhého člověka a chce nabýt dalšího majetku odebráním, kradením a tak dále. I zde je základem naprosto vedoucí myšlenka, že se já nemá oslabovat. A teď se dokonce v posledních třech přikázáních poukazuje na to, jak špatným zaměřením svých žádostí oslabuje člověk svou sílu já. Kvalita žádostí má velký význam pro sílu já. Lásky zvyšuje sílu já, závist, nenávisť nechává sílu já usychat. Když tedy člověk nenávidí svého bližního, když snižuje jeho význam tím, že o něm říká něco špatného, oslabuje tak sílu já, snižuje zdraví a životní sílu všeho, co je kolem něho. Stejně tak je tomu, když závidí majetek druhému. Už touha po statcích bližního oslabuje jeho sílu já. A stejně je tomu tak v desátém přikázání: Dívá-li se člověk závistivě na způsob, jak se ten druhý stará o své živobytí, neusiluje-li o lásku k druhému, zbavuje svou duši možnosti, aby se rozšiřovala, nenechává klíčit sílu svého já. Jen tehdy, když pod tím chápeme sílu Boha Jahve a zaměříme se na jeho způsob zjevení Mojžíšovi, můžeme pochopit, co teď má vplývat jako zvláštní vědomí do národa, a jak se všude bude pokládat za základ, že se nebudou dávat abstraktní zákony, ale zdravá, pro tělo, duši a ducha v nej širším smyslu léčivá nařízení. Kdo tato přikázání nepovažuje za abstraktní nýbrž za léčivý způsob pokynu, ten působí na veškerou spásu a veškerý pokrok života. Tehdy to ani nemohlo být jinak zjeveno, než že se zároveň vydávaly předpisy, jak tato přikázání také dodržovat. Ostatní národy totiž žily ve srovnání se židovským národem úplně jinak; taková přikázání s takovým smyslem nepotřebovaly.

Když naši učenci dnes vezmou Desatero přikázání, podle slovníku je přeloží a srovnají je s ostatními zákony, například se zákonem Cham- murapiho, tak to právě znamená, že nemají ani tušení o impulzu, o němž se jedná. Nezáleží na „Nepokradeš!“ nebo „Budeš tyto nebo ony svátky světit!“ ale na tom, který duch těmito deseti přikázáními proudí, a jak tento duch souvisí s duchem tohoto národa, z něhož se utvářelo křesťanství. Tak by se mohlo chápat všechno, co by se mohlo pociťovat a cítit v osamostatnění každého jednotlivce v tomto národě, má-li se vůbec tomuto dílu Desatera přikázání porozumět. Dnes rozhodně není doba, aby se to mohlo cítit konkrétně tak, jak to mohly pociťovat příslušníci onoho národa. Proto se také dnes překládá všechno možné podle slovníku, avšak neodpovídá to duchu věci. Vždyť můžeme neustále číst, že Mojžíšův národ vzešel z beduinského národa, a že proto nemohla být tato přikázání dána jako u národa provozujícího zemědělství. A proto - tak uzavírají učenci - muselo být deset přikázání dáno později a být potom zpětně datováno. Kdyby deset přikázání bylo to, zač je ti pánové pokládají, pak by v tom měli pravdu. Avšak oni tomu nerozumějí. Jistě, Židé před tím byli jakýmsi beduinským národem. Ale tato přikázání mu byla dána právě proto, aby mohl tento národ jít vstříc zcela nové době s impulzem síly já. Že se národy vytvářejí z ducha, to je toho právě nejlepší důkaz. Stěžejí najdeme větší předsudek, než když se řekne: Ano, v Mojžíšově době byl židovský národ ještě kočovný beduinský; co by to mělo za smysl, dávat tomuto národu deset zákonů! Ano, mělo smysl dát židovskému národu takové zákony, aby se mohl právě impulz já s veškerou silou národu vtisknout. Dostal je, protože těmito přikázáními měla být dána zcela nová forma jeho vnějšímu životu, protože měl být z ducha vytvořen zcela nový život.

Tak Desatero přikázání skutečně působilo dále, a v tomto smyslu mluví o Mojžíšově zákonu ještě i rozumní příslušníci první doby křesťanské. Zjišťují proto, že impulz já se mění mystériem na Golgotě, že je jiný, než byl v Mojžíšových dobách. Říkali si: impulz já byl proniknut dílem Desatera

příkázání; národ sílil, když poslouchal Desatero příkázání. Ted' je jiný. Ted' je tady takové uzpůsobení, které je základem mystéria na Golgotě. Ted' může toto já pohlížet na to, co šlo tak skrytě časem, může vzhlízet k tomu nejvyššímu, čeho může dosíci, co je dělá silným a mocným v následování toho, který na Golgotě trpěl a který je největším vzorem pro budoucnost se vyvíjejícího člověka. Tím zastoupil Kristus ty, kdo křesťanství opravdu rozuměli podle oněch impulzů, které působily přípravně ve Starém zákoně.

Tak tedy vidíme, že v tomto pojetí Deseti příkázání je skutečně hlubší význam.

GA 107